

لایحه اصلاح تبصره (۴) لایحه قانونی اصلاح مقررات مربوط به
تحصیل افسران و همافران و درجه‌داران و محصلین در
نیروهای مسلح مصوب ۱۳۵۸

مرحله اول

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۸/۲۲

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۷/۹/۶

ماده واحده - تبصره (۴) لایحه قانونی اصلاح مقررات مربوط به تحصیل افسران و همافران و درجه‌داران و محصلین در نیروهای مسلح - مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶ - به شرح زیر اصلاح می‌گردد:

«تبصره ۴ - چنانچه میزان هزینه تحصیلی یا باقیمانده آن دو میلیون ریال و یا کمتر باشد و اقامتگاه بدهکار مشخص نبوده و دسترسی به ایشان و اموال آنان میسر نگردد و یا پیگیری آن به صرفه نباشد، پرونده با موافقت بالاترین مقام سازمان مربوط (حسب مورد رئیس کل نیروهای مسلح، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و فرمانده نیروی انتظامی) بایگانی و تعقیب موضوع منتفی می‌شود. مبلغ یاد شده با پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و تصویب هیأت وزیران قابل اصلاح خواهد بود».

الف - نظر مخالف

- اختیار واگذار شده به هیأت وزیران در خصوص تغییر مبلغ مورد اشاره در قسمت انتهایی تبصره، واجد ماهیتی تقنینی است که وفق اصل ۸۵ قانون اساسی، منحصرأ در اختیار مجلس شورای اسلامی می‌باشد. بنابراین، واگذاری آن به هیأت وزیران، مغایر با اصل یاد شده می‌باشد.

ب - نظرات موافق

- به نظر می‌رسد این مصوبه هیچ ارتباطی با اصل ۸۵ قانون اساسی ندارد، بلکه این مصوبه در صدد اعطای اجازه اسقاط حق اقامه دعوا در محاکم است. این موارد نیز مربوط به

موقعی است که هزینه اقامه دعوا از هزینه مورد مطالبه بیشتر است. بنابراین، موضوع این ماده ارتباط بیشتری با مفاد اصل ۱۳۹ قانون اساسی راجع به صلح دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی دارد که وفق اصل یاد شده، اجازه صلح چنین دعاوی به تصویب هیئت وزیران واگذار شده است. البته قسمت انتهایی اصل ۱۳۹ در مواقعی که طرف دعوا خارجی باشد یا در موارد مهم داخلی، تصویب مجلس شورای اسلامی را نیز لازم دانسته است که مسلماً دعاوی موضوع این مصوبه، ناظر بر مطالبات جزئی (تا سقف دو میلیون ریال)، مشمول موارد مهم داخلی مصرح در این اصل نخواهد بود.

- با توجه به قیود مندرج در مصوبه (عدم دسترسی به بدهکاران یا اموال آنان و عدم صرفه اقتصادی)، اساساً هیچ نیازی به قانون و مصوبه مجلس نیست؛ زیرا در مقام عمل، اگر چیزی میسور و ممکن نباشد، بود و نبود قانون تأثیری بر آن نخواهد داشت.

ج - تصمیم شورا

قسمت انتهایی مصوبه، با رأی موافق، خلاف اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان^(۱)

عبارت ذیل ماده واحده مبنی بر اینکه «مبلغ یاد شده با پیشنهاد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و تصویب هیأت وزیران قابل اصلاح خواهد بود»، مغایر اصل ۸۵ قانون اساسی شناخته شد.

مرحله دوم

مصوبه اصلاحی مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۸/۳/۲۴

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۸/۴/۲

ماده واحده - تبصره (۴) لایحه قانونی اصلاح مقررات مربوط به تحصیل افسران و همافران و درجه داران و محصلین در نیروهای مسلح - مصوب ۱۳۵۸/۶/۲۶ - به شرح زیر اصلاح می گردد:

«تبصره ۴ - چنانچه میزان هزینه تحصیلی یا باقیمانده آن دو میلیون (۲،۰۰۰،۰۰۰) ریال و یا کمتر باشد و اقامتگاه بدهکار مشخص نبوده و دسترسی

۱. مندرج در نامه شماره ۸۷/۳۰/۲۹۳۹۶ مورخ ۸۷/۹/۷ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

به ایشان و اموال آنان میسر نگردد و یا پیگیری آن به صرفه نباشد، پرونده با موافقت بالاترین مقام سازمان مربوط (حسب مورد رئیس کل نیروهای مسلح، فرمانده کل ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و فرمانده نیروی انتظامی) بایگانی و تعقیب موضوع منتفی می‌شود.»

نظریه نهایی شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مزبور، با توجه به اصلاحات به عمل آمده، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی

شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه شماره ۸۸/۳۰/۳۳۴۲۵ مورخ ۸۸/۴/۲ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.